

УДК 346.463

Е.М. ДЕРКАЧ, канд. юрид. наук, Донецький національний університет

ЕЛЕКТРОННА НАКЛАДНА ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ПЕРЕВЕЗЕННЯ ВАНТАЖІВ ЗАЛІЗНИЧНИМ ТРАНСПОРТОМ: ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ

Ключові слова: електронний документ, електронний документообіг, електронна накладна, господарський договір, перевізний документ, перевезення вантажів, залізничний транспорт, електронний цифровий підпис

В умовах формування глобальної інформаційно-економічної системи Інтернет стає не лише комунікаційною технологією швидкого обміну інформацією, а і засобом укладення господарських договорів [1, с.66].

З метою підвищення оперативності роботи залізничного транспорту та підприємств, що користуються його послугами, з 01.07.2011 р. запроваджено електронний документообіг при перевезенні вантажів залізничним транспортом у внутрішньому сполученні. В його основі лежить обмін даними автоматизованих систем залізниці і клієнта із застосуванням електронного цифрового підпису, яким засвідчується електронна накладна.

Запровадження електронного документообігу є «ною ерою» у сфері залізничних вантажних перевезень, завдяки чому галузь стає більш конкурентною та адаптованою до сучасних умов функціонування ринку транспортних послуг, створюються передумови для переходу на безпаперову технологію роботи. Запровадження електронного документообігу здійснювалося в Україні поетапно. Вантажовласникам був наданий перехідний період до 01.09.2011 р. для вирішення питань, пов'язаних із переходом на систему оформлення перевізних документів в електронному вигляді через автоматизовану систему залізничного транспорту – АС Клієнт УЗ. Для підключення

до АС Клієнт Укрзалізниці протягом зазначеного періоду клієнтам необхідно було укласти додаткову угоду про обмін електронними документами з Укрзалізницею, отримати електронний цифровий підпис в Акредитованому центрі сертифікації ключів Укрзалізниці або іншому сертифікованому в Україні центрі видачі ЕЦП. На кінець перехідного періоду майже 7,5 тис. вантажовідправників підключились до системи електронного документообігу АС Клієнт УЗ. За серпень 2011 р. з понад 220 тис. перевізних документів 72,52 % оформлено із застосуванням АС Клієнт УЗ і 54 % – із застосуванням електронного цифрового підпису [2].

Наразі електронні документи застосовуються на усіх етапах перевізного процесу – від узгодження заявки до моменту отримання вантажу. За допомогою Інтернет у сфері залізничного транспорту наразі здійснюється узгодження договорів, обробка заявок, оформлення та обробка перевізних документів.

До безумовних переваг електронного документообігу слід віднести зменшення часу на формування, передачу та обробку документів; скорочення простою вагонів, витрат на оформлення та обробку перевізних документів, можливість отримання інформації про хід виконання перевезення прямо з офісу, клієнт не витрачає час на розкредитування документів вантажу, який прибув на його адресу; підвищення достовірності інформації, що обробляється (зокрема за рахунок виключення повторного введення [3]). Проте, запровадження електронного документообігу у сфері залізничного транспорту супроводжувалося певними проблемами не лише технічного характеру, а і правового. Не дивлячись на те, Укрзалізниця разом із клієнтами перейшла на систему оформлення перевізних документів в електронному вигляді, електронний документообіг використовувався разом із паперовими документами. Хоча передбачалося, що з введенням електронного документообігу потреби в наданні паперових документів вже не буде і всі операції з оформлення вантажоперевезень, передачі документів та загалом взаємодії клієнтів з коме-

рційними агентами залізниць у внутрішньому сполученні будуть виконуватимуться у цифровому вигляді. Перші проблеми виникають вже на стадії підготовки позовної заяви до господарського суду та долучення до неї електронних документів. У зв'язку з запровадженням електронного документообігу, на перший погляд, не має необхідності в оформленні перевізних документів на папері, проте у разі зверненні до суду виникає чимало проблем, які потребують достатньої уваги з боку законодавця.

У юридичній науці правові питання відображення розвитку нових технологій вперше поставлено ще в середині 70-х років ХХ ст. у наукових статтях Е.М. Мурадьян. Зазначеним питанням присвячені роботи Н.І. Лук'янової, М.К. Треушнікова, І.В. Булгакової, Т.В. Степанової, В.В. Бабенко. Питання правового регулювання електронного бізнесу досліджувалися у працях В.С. Мілаш, М.М. Дутова та інших. Запровадження електронного документообігу у сфері залізничного транспорту досліджується переважно у технічній науковій літературі. А правовим питанням запровадження електронного документообігу у зазначеній сфері у літературі, на жаль, не приділяється достатньої уваги з боку науковців. Тому метою цієї статті є висвітлення проблемних питань правового регулювання електронного документообігу при здійсненні перевезення вантажів залізничним транспортом та обґрунтування пропозицій щодо можливих шляхів їх вирішення.

Міжнародний досвід використання систем електронного обміну даними нараховує вже понад 40 років. В Україні роботу з переведення на систему електронного документообігу на залізницях було розпочато ще у 2006 р. [2]. У 2009 році Кабінет Міністрів України затвердив «План заходів із запровадження електронного документообігу, пов'язаного з перевезенням вантажів залізничним транспортом» [4].

Згодом було прийнято нормативно-правові акти, що регламентують електронний документообіг у сфері залізничних перевезень вантажів, зокрема: Порядок застосування елек-

тронного перевізного документа під час перевезення вантажів залізничним транспортом, затверджений наказом Міністерства транспорту та зв'язку України № 800 від 01.11.2010 р. [5], Порядок застосування електронного документообігу, пов'язаного з перевезенням вантажів залізничним транспортом, затверджений наказом Міністерства інфраструктури України від 16.11.2012 р. № 690 [6], відповідних розділів Правил перевезення вантажів згідно з наказом Міністерства інфраструктури України № 138 від 08.06.2011 р. [7].

Значення транспортної накладної при документальному оформленні перевезення вантажів залізничним транспортом важко переоцінити. Відповідно до ст.307 Господарського кодексу України [8], ст.909 Цивільного кодексу України [9], транспортна накладна є основним перевізним документом, який підтверджує укладення договору перевезення вантажу. На залізничному транспорті накладна є обов'язковою двосторонньою письмовою формою угоди на перевезення вантажу, яка укладається між відправником та залізницею на користь одержувача; договором застави вантажу для забезпечення гарантії внесення належної провізної плати та інших платежів за перевезення; перевізним документом, який супроводжує вантаж на всьому шляху перевезення до станції призначення, де видається одержувачу; відіграє роль квитанції про приймання вантажу до перевезення. Так, відповідно до п.6 Статуту залізниць України [10] накладна – основний перевізний документ встановленої форми, оформлений відповідно до Статуту та Правил і наданий залізниці відправником разом з вантажем. Отже, накладна при перевезенні вантажів залізничним транспортом одночасно виступає реальним договором перевезення конкретної партії вантажу, договором застави вантажу і основним перевізним документом.

Електронна накладна є новою формою перевізного документа, який розроблено на базі міжнародного перевізного документа ЦИМ/СМГС. При цьому скасовано комплект перевізних документів, який складався з чотирьох бланків. До введення електронного докумен-

тообігу накладна була складовою комплекту перевізних документів, до якого, крім неї, входили дорожня відомість, корінець дорожньої відомості та квитанція про приймання вантажу.

Відповідно до Порядку застосування електронного перевізного документу під час перевезення вантажів залізничним транспортом України заповнення накладної здійснюється відправником, залізницею, одержувачем. За наявності в договорі між залізницею і вантажоодержувачем положень про електронний обмін документами на вантаж, що прибув за електронною (із застосуванням електронного цифрового підпису) накладною, одержувачу надається накладна в електронному вигляді у порядку, визначеному договором. За відсутності таких положень у договорі одержувачу видається накладна у паперовому вигляді, роздрукована на підставі електронної накладної.

Відповідно до Правил оформлення перевізних документів [11], на кожну відправку вантажу відправник надає станції відправлення накладну (комплект перевізних документів) у паперовому або електронному вигляді (із застосуванням електронного цифрового підпису) (статті 6, 23, 24 Статуту залізниць України). Проте у зазначених пунктах Статуту залізниць України відповідних змін щодо запровадження електронного документообігу не передбачено. Отже, встановлення правил використання електронних документів у господарській діяльності у сфері залізничного транспорту здійснюється на рівні індивідуального регулювання (за допомогою угод про використання електронної форми договору, електронного підпису). Проте правовий порядок потребує окреслення меж індивідуально-правового регулювання. Тим більше, що договір про організацію перевезень вантажів і проведення розрахунків за перевезення та надані залізницею послуги, до якого потрібно укласти додаткову угоду щодо електронного документообігу, належить до типового договору (додаток 1 до Правил розрахунків за перевезення вантажів), тому і умови додаткової угоди слід було б визначити на рівні відповідного законодавства.

У Господарському кодексі України та Цивільному кодексі України відсутні спеціальні норми, які визначали б особливості укладення договорів в електронній формі. Норми Цивільного кодексу України виходять із допустимості електронної форми правочину, в тому числі договору, у випадках, передбачених у законі, або за умови наявності письмової сторін майбутнього правочину. Так, правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку (абзац другий частини першої статті 207 ЦК України). Відповідно до ч.3 ст.207 ЦК України використання при вчиненні правочинів електронного підпису або іншого аналога власноручного підпису допускається у випадках, встановлених законом, іншими актами цивільного законодавства, або за письмовою згодою сторін, у якій мають міститися зразки відповідного аналога їхніх власноручних підписів. Із змісту зазначеного положення вбачається необхідність досягнення між майбутніми контрагентами угоди про використання електронного підпису (відповідно, укладення договору в електронній формі). У контексті вищевикладеного виникає питання щодо наслідків відсутності між сторонами угоди про використання електронного підпису, з огляду на законодавчі положення про електронний документообіг, які встановлюють презумпцію юридичної сили електронного документа і неможливість її заперечення виключно через його електронну форму. Міжнародні акти не вимагають попередньої домовленості у вигляді окремої письмової угоди сторін про використання електронної форми договору та/або електронного підпису [1, с.75].

Дистанційно-віртуальне укладення договору між суб'єктами господарювання може відбуватися шляхом формування у процесі «віртуально-договірного спілкування» електронних документів або у спрощений спосіб – через обмін електронними повідомленнями, в яких відсутні реквізити документів (у такому випадку Інтернет виконує функцію допоміжного засобу зовнішнього волевиявлення) [1, с.70].

На доктринальному рівні пропонується декілька способів упорядкування відносин, що виникають при укладенні договорів в електронній формі. По-перше, при регулюванні електронних угод можна виходити з аналогії закону, оскільки обмін офертою та акцептом має схожі ознаки з традиційним їх надсиланням поштою. Проте використання лише такого способу унеможливує врахування всіх особливостей, притаманних порядку укладення договорів в електронній формі. По-друге, існує можливість регламентації електронних угод звичаями ділового обороту. Втім, останні у вітчизняному господарському обороті не набули значного поширення. По-третє, встановлення правил використання електронних документів у господарсько-договірній діяльності може здійснюватися на рівні індивідуального регулювання (за допомогою угод про використання електронної форми договору, електронного підпису). Однак правовий порядок у сфері електронної комерції потребує встановлення низки єдиних стандартів, що потребує окреслення меж індивідуально-правового регулювання. По-четверте, укладення договорів в електронній формі може регулюватися нормативно-правовими актами, що, на думку більшості фахівців у галузі електронної комерції, є найбільш раціональним [1, с.72].

Порядок здійснення електронного документообігу під час перевезення вантажів залізничним транспортом у внутрішньому сполученні регламентується договором про організацію перевезень вантажів і проведення розрахунків за перевезення та надані залізницею послуги, форма якого наведена в додатку 1 до Правил розрахунків за перевезення вантажів. Проте у договорі про організацію перевезень вантажів і проведення розрахунків за перевезення та надані залізницею послуги, який є додатком 1 до Правил розрахунків за перевезення вантажів і є типовим договором, жодного пункту не передбачено стосовно електронного документообігу та порядку його застосування учасниками залізничного перевезення вантажів.

Наразі незрозумілим залишається питання порядку засвідчення паперової копії елект-

ронної накладної для звернення до суду та визнання її юридичної сили. Положення українського законодавства про електронний документообіг теж не встановлюють цих особливостей, надаючи можливість врегулювати відповідні питання у договорі.

Електронний перевізний документ у законодавстві визначається як документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа, що визначені Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг» (Стаття 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» [12], п.1.5 Порядку застосування електронного перевізного документа під час перевезення вантажів залізничним транспортом від 01.11.2010 р.). Електронний документ може бути створений, переданий, збережений і перетворений електронними засобами у візуальну форму (відображення даних, які він містить, електронними засобами або на папері у формі, придатній для приймання його змісту людиною).

Відповідно до статті 8 Закону, юридична сила електронного документа не може бути заперечена виключно через те, що він має електронну форму. Допустимість електронного документа як доказу не може заперечуватись виключно на підставі того, що він має електронну форму.

Відповідно до п.1.1 Правил оформлення перевізних документів, електронний перевізний документ та його паперова версія мають однакову юридичну силу. Пункт 1.2 зазначених Правил встановлює, що накладна у паперовому вигляді є відображенням її електронної копії, яка обов'язково надається на станцію відправлення *одночасно з накладною у паперовому вигляді*. Для підтвердження приймання вантажу до перевезення один примірник накладної в паперовому вигляді з присвоєним їй номером і датою приймання вантажу надається відправнику. Відповідно до п.3.3 Порядку застосування електронного перевізного документа під час перевезення вантажів залізничним транспортом, у разі

пред'явлення до залізниці претензій та позовів застосовуються електронні перевізні документи або їх паперові копії, які роздруковуються та засвідчуються в установленому законодавством порядку відповідними суб'єктами перевізного процесу, що отримали їх згідно з додатком до договору про організацію перевезень.

Пункт 1.8 Порядку застосування електронного документообігу, пов'язаного з перевезенням вантажів залізничним транспортом, затвердженого наказом Міністерства інфраструктури України від 16.11.2012 р., передбачено, що копією документа на папері для електронного документа є візуальне подання електронного документа на папері, яке засвідчене в порядку, встановленому законодавством. Пункт 1.8 Порядку застосування електронного перевізного документа під час перевезення вантажів залізничним транспортом встановлює, що візуальні форми подання електронного документа (відображення даних, які вони містять на папері формі, придатній для приймання їх змісту людиною), роздруковані на папері, засвідчені в установленому законодавством порядку, є паперовими копіями електронного перевізного документа. На жаль, в зазначених нормативно-правових актах не встановлено порядок засвідчення документа для визнання його юридичної сили.

Не дає відповіді на це питання й судова практика, лише зазначаючи, що у разі наявності розбіжностей у візуальних і паперових відображеннях електронних перевізних документів може враховуватися інформація, отримана з архіву електронних документів ДП «Головний інформаційно-обчислювальний центр «Укрзалізниця» [13].

У законодавстві відсутні вимоги стосовно форми надання будь-яких фактичних даних в електронній формі. Як правило, електронні документи надаються суду не на технічному, а на паперовому носії, тобто мають такий вигляд, який дозволяє візуально їх дослідити. У зв'язку з цим виникає ситуація, коли електронні докази не досліджуються судом як прямі докази в силу відсутності технічної мож-

ливості або в силу звички до такого, що історично склався, паперового документообігу. Суд як прямий доказ буде оцінювати або копію електронного документа на паперовому носії (в такому випадку електронний документ використовується в якості письмового доказу) або висновку експерта у разі призначення експертизи для встановлення справжності електронного цифрового підпису [14, с.100].

У більшості випадків господарські суди схиляються саме до призначення судової експертизи для встановлення достовірності електронного документа. З одного боку, ця позиція суду є виправданою, оскільки лише спеціаліст може визначити достовірність доказу, в тому числі електронного. Проте у зв'язку з відсутністю в господарському процесуальному законодавстві чітких критеріїв достовірності електронного документа на практиці мають місце непоодинокі випадки невизнання юридичної сили електронного документа. Як правило, у таких випадках йдеться про електронні документи, які є єдиним видом доказів у деяких категоріях господарських справ [14, с.102].

Незважаючи на певне законодавче закріплення, однозначна позиція щодо того, в якості якого із засобів доказування слід розглядати електронний документ, відсутня. Деякі вчені стверджують, юридична (доказова) природа вказаних засобів не визначена, але їх не може віднести до письмових або речових доказів. Інші вважають, що електронні засоби доказування охоплюються всіма відомими видами доказів, але потребують додаткової регламентації. Досліджуючи природу електронних документів, І.В. Булгакова відносить їх до документів змішаного характеру, які поєднують у собі письмові та речові докази і обґрунтовує необхідність на законодавчому рівні чітко визначити критерії допустимості даних доказів (наприклад, вимоги, згідно з якими електронний документ повинен бути таким, що читається, мати необхідні реквізити, в тому числі електронний цифровий підпис [14, с.102].

Деякі російські вчені пропонують використовувати інститут забезпечення відомостей, що містяться на електронних носіях і в Інтернеті, нотаріусами. Нотаріус описує інформацію, що міститься в електронному документі, причому бажано, щоб нотаріус роздрукував інформацію, і щоб разом з роздруковкою, протоколом огляду документа суду був наданий електронний носій інформації [15, с.72].

В умовах реформування цивільного законодавства у Російській Федерації відповідно до Концепції розвитку гражданского законодательства Российской Федерации підготовлено низку новел до цивільного законодавства РФ щодо договорів. Зокрема, коригуванню підлягають деякі закономірності щодо порядку укладення договору. Зокрема, норма, яка містить вимоги до письмової форми договору (п.2 ст.434 Цивільного кодексу РФ), з урахуванням сучасного рівня техніки у законопроекті викладена у такій редакції: «Договор в письменной форме может быть заключен путем составления одного документа, подписанного сторонами, а также путем обмена письмами, телеграммами, телексами, телефаксами и другими документами, в том числе электронными документами, передаваемыми по каналам связи, позволяющими достоверно установить, что документ исходит от стороны по договору. Электронным документом, передаваемым по каналам связи, признается информация, отправленная, полученная или хранящаяся с помощью электронных, магнитных, оптических или аналогичных средств, включая электронный обмен данными и электронную почту» [16, с.13]. Доцільно було відповідні зміни передбачити у вітчизняному законодавстві.

Якщо звернемося до Модельного законодавчого акту «Устав железных дорог», прийнятого на тринадцятому пленарному засіданні Міжпарламентської Асамблеї держав-учасниць СНД постановою від 03.04.1999 р. [17], то статтею 32 цього акту передбачено, що транспортна залізнична накладна, в тому числі електронна, є договором перевезення ван-

тажу. У відповідності з даним договором залізниця зобов'язується своєчасно і в цілості доставити вантаж на станцію призначення з дотриманням умов його перевезення і видати вантажоодержувачу, а вантажовідправник – сплатити за перевезення. Отже, можливість застосування електронної накладної передбачена і в цьому акті.

Можливість складення електронної транспортної накладної передбачено у вітчизняному законодавстві щодо інших видів транспорту, зокрема, повітряного та морського транспорту (п.101 ст.1, ст.98 Повітряного кодексу України [18], абз.1 розд.3, п.6.1.1, п.6.1.2, п.6.2.1 Правил повітряних перевезень вантажів [19]; п.3.3 наказу Міністерства інфраструктури України від 18.10.2012 р. «Про внесення змін до Правил оформлення вантажних перевізних документів на перевезення морським транспортом» [20]). Так, авіаційна вантажна накладна може оформлятися у паперовому або електронному вигляді при перевезенні вантажу повітряним транспортом. При перевезенні морським транспортом допускається оформлення вантажних перевізних документів із використанням електронних інформаційних систем та дотриманням вимог законодавства про електронний документообіг. У такому разі паперовий документообіг не здійснюється.

Підсумовуючи вищевикладене, доходимо висновку, що доцільним є відображення в законодавстві (на рівні Господарського кодексу України, Статуту залізниць України) тих змін, які сталися у зв'язку з запровадженням електронного документообігу у сфері залізничного транспорту; законодавче закріплення можливості та особливостей складення електронної накладної, яка підтверджує укладення договору перевезення вантажу залізничним транспортом; порядку засвідчення паперової копії електронної накладної для звернення до суду та визнання її юридичної сили. Реалізація запропонованих заходів сприятиме забезпеченню прозорості діяльності суб'єктів господарювання у сфері залізничного транспорту та вдосконаленню правового регулювання у цій

сфері, а також подальшій науковій розробці відповідних питань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мілаш В. С. Правові аспекти укладення договорів суб'єктами господарювання в мережі Інтернет / Мілаш В. С. // Вісник господарського судочинства. – 2011. – № 4. – С. 67–78.
2. Запара В. М. Зміни в документообігу при вантажних перевезеннях з використанням електронного перевізного документа / Запара В. М., Потурнак Т. М. // Збірник наукових праць УкрДАЗТ. – 2011. – Вип. 126. – Ст. 276–279.
3. Нові принципи взаємодії клієнта із залізницею: Автоматизована система Клієнт УЗ // Магістраль. – 25–31.05.2011.
4. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів із запровадження електронного документообігу, пов'язаного з перевезенням вантажів залізничним транспортом» : від 16.12.2009 р. // Урядовий кур'єр. – 13.01.2010.
5. Наказ Міністерства транспорту та зв'язку України «Про затвердження Порядку застосування електронного перевізного документа під час перевезення вантажів залізничним транспортом» : від 01.11.2010 р. // Офіційний вісник України. – 2011. – № 31. – Ст. 1334.
6. Наказ Міністерства інфраструктури України «Про затвердження Порядку застосування електронного документообігу, пов'язаного з перевезенням вантажів залізничним транспортом» : від 16.11.2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 97. – Ст. 3931.
7. Наказ Міністерства інфраструктури України «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів» : від 08.06.2011 р. // Офіційний вісник України. – 2011. – № 49. – Ст. 1988.
8. Господарський кодекс України : від 16.01.2003 р. // ВВР України. – 2003. – №№ 18–22. – Ст. 144.
9. Цивільний кодекс України : від 16.01.2003 р. // ВВР України. – 2003. – №№ 40–44. – Ст. 356.
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Статуту залізниць України» : від 06.04.1998 р. // Офіційний вісник України. – 1998. – № 14. – Ст. 150.
11. Наказ Міністерства транспорту України «Правила оформлення перевізних документів: від 21.11.2000 р. // Офіційний вісник України. – 2011. – № 49. – Ст. 1988.
12. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» : від 22.05.2003 р. // Офіційний вісник України. – 2003. – № 25. – Ст. 1174.
13. Інформаційний лист Вищого господарського суду України «Про електронні перевізні документи» : від 27.02.2012 р. // Вісник господарського судочинства. – 2012. – № 2. – Ст. 28.
14. Булгакова І. В. Електронні докази в господарському процесі: поняття і порядок застосування / Булгакова І. В. // Вісник господарського судочинства. – 2011. – № 2. – С. 98–103.
15. Кулик Т. Доказательственные возможности электронных документов / Кулик Т. // Хозяйство и право. – 2006. – № 8. – С. 71–75.
16. Витрянский В. Общие положения о договоре в условиях реформирования гражданского законодательства / Витрянский В. // Хозяйство и право. – 2012. – № 4. – С. 3–26.
17. Модельный законодательный акт «Устав железных дорог» : принят на тринадцатом пленарном заседании Межпарламентской Ассамблеи государств-участников СНГ (Постановление от 3.04.1999 г.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997_999/print1335006872101071.
18. Повітряний кодекс України : від 19.05.2011 р. // ВВР України. – 2011. – № 48–49. – Ст. 536.
19. Наказ Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації «Про затвердження Правил повітряних перевезень вантажів» : від 14.03.2006 р., № 186 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 25. – Ст. 1840.

20. Наказ Міністерства інфраструктури України «Про внесення змін до Правил оформлення вантажних перевізних документів на перевезення морським транспортом» : від 18.10.2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 88. – Ст. 3578.

Деркач Е. М. Електронна накладна при здійсненні перевезення вантажів залізничним транспортом: правові засади застосування / Е. М. Деркач // Форум права. – 2012. – № 4. – С. 314–321 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://arhive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-4/12dempzz.pdf>

Висвітлено правові питання застосування електронного документообігу у сфері залізничних перевезень вантажів. Обґрунтовується необхідність законодавчого закріплення можливості та особливостей складання електронної накладної, яка підтверджує укладення договору перевезення вантажу залізничним транспортом; порядку засвідчення паперової копії електронної накладної для звернення до суду та визнання її юридичної сили.

***

Деркач Э.М. Электронная накладная при осуществлении перевозки грузов железнодорожным транспортом: правовая основа применения Освещены правовые вопросы применения электронного документооборота в сфере железнодорожных перевозок грузов. Обосновывается необходимость законодательного закрепления возможности и особенностей составления электронной накладной, которая подтверждает заключение договора перевозки груза железнодорожным транспортом; порядка удостоверения бумажной копии электронной накладной для обращения в суд и признания ее юридической силы.

***

Derkach E.M. Electronic Invoice in an Orb of Rail Hauling of Loads: the Legal Basis for the Application

The article highlights the legal issues of application the electronic document in an orb of rail hauling of loads. The electronic invoice is a contract of carriage of goods by rail. So the author argues the necessity for legislative changes in order to make it possible to conclude the electronic invoice properly. It is also necessary to provide the procedure of recognizing its validity.